

Un dia a l'edat mitjana

Tria un personatge —serf, cavaller o monjo— i fes-nos viure un dia sencer de la seva vida, tal com va ser de debò

1 El repte

LA MISSIÓ

Tot el que has estudiat sobre el món feudal —els senyors, els pagesos, els monjos, els castells i les esglésies— eren **persones de carn i ossos** que es llevaven cada matí i vivien el seu dia. Ara els donaràs vida. **Triu un personatge de l'edat mitjana i fes-nos viure un dia sencer de la seva vida, tal com va ser de debò. Series capaç de fer-nos creure que hi vas viure?**

Aquesta és una feina **individual** (o, si el professor ho indica, per parelles). El teu repte no és inventar una història fantàstica, sinó **reconstruir la realitat**: com més fidel siguis a com es vivia de debò fa mil anys, millor.

1.1 Per què val la pena?

Posar-te a la pell d'una persona del passat és la millor manera d'entendre'l de veritat. T'obliga a preguntar-te coses que als llibres no surten: *A quina hora es llevava? Què esmorzava? Tenia fred? De què tenia por? En què creia?* Quan responguis aquestes preguntes amb rigor, hauràs après més història que memoritzant dates.

SAPS QUE...?

A l'edat mitjana gairebé ningú no tenia rellotge. El temps el marcaven el **sol** i les **campanes** de l'església o del monestir. La gent es llevava amb la primera llum i s'allitava amb la fosca; per als monjos, el dia es dividia en **hores de pregària**. Tenir present aquest «rellotge» et servirà per estructurar el teu dia.

2 Com treballarem

Resoldràs el repte en **quatre sessions**, seguint aquests passos:

- 1 Tria i recerca:** escull el teu personatge i recull els fets reals que faràs servir.
- 2 Escriu:** redacta l'esborrany del diari d'un dia, de quan es lleva fins que s'allita.
- 3 Revisa:** millora el text i completa la *fitxa de veritat històrica*.
- 4 Comparteix:** llegeix un fragment a classe i participa en la galeria de personatges.

SESSIÓ	TÍTOL	QUÈ FAREU
1	Tria i recerca	Trieu el personatge a partir de les fitxes, llegiu les pistes de l'historiador i planifiqueu el dia amb «el rellotge del dia».
2	Escriure el diari	Redacteu l' esborrany del diari d'un dia en primera persona, teixint-hi els fets reals.
3	Revisar i comprovar	Milloreu el text (ortografia, vocabulari, versemblança) i ompliu la fitxa de veritat històrica .
4	La galeria de personatges	Llegiu un fragment; els companys endevinen a quin ordre pertany el personatge. Valoració i tancament.

Producte final: el **diari d'un dia** del teu personatge + la **fitxa de veritat històrica** (vegeu el capítol 4).
Aquesta SA equival al **30 %** de la nota de la unitat; s'avalua amb la rúbrica del capítol 5.

3 Materials de treball

3.1 Tria el teu personatge

Cada personatge viu en un món molt diferent. Tria el que més et cridi (pots canviar-ne el nom o el sexe):

Aldonça, la pagesa serva

Viu en un mas humil de la senyoria amb tota la família. Treballa la terra de sol a sol, té cura dels animals i de l'hort. Una part de la collita se'n va en rendes per al senyor i en el delme per a l'Església. Depèn del temps i de les collites; una mala anyada vol dir gana. Els diumenges va a missa a la petita església romànica del poble.

ELS QUE TREBALLEN

Guillem, el cavaller

Viu al castell, centre de poder de la senyoria. S'entrena amb les armes, cobra rendes als pagesos i administra justícia. De tant en tant marxa a la guerra o es llueix en un torneig. Hauria de seguir el codi de cavalleria —valor, lleialtat, protecció dels febles—, però no sempre ho fa.

ELS QUE LLUITEN

Fra Bernat, el monjo

Viu al monestir seguint la regla de sant Benet: *ora et labora* («prega i treballa»). El seu dia el marquen les hores de pregària, des d'abans de l'alba. Treballa l'hort, atén els pelegrins i, sobretot, copia llibres a mà a l'scriptorium. Viu pobre, però en una institució riquíssima en terres i en saber.

ELS QUE PREGUEN

3.2 El rellotge del dia

Per estructurar el teu diari, recorda com es vivia el temps. El dia anava **de sol a sol** i el marcaven les campanes. Aquesta és, a grans trets, la jornada segons el personatge:

- **Pagès:** es lleva amb la primera llum, treballa el camp tot el dia amb una pausa per dinar, torna a casa al capvespre i s'allita aviat (la llum i les espelmes són cares).
- **Cavaller:** es lleva més tard, dedica el matí a entrenar-se o a afers de la senyoria, dina abundantment, i la tarda a la cacera, la justícia o els preparatius de guerra.
- **Monjo:** el dia es divideix en **hores canòniques** (matines abans de l'alba, laudes, prima, tèrcia, sexta, nona, vespres i completes), alternant pregària, treball i lectura.

3.3 Pistes de l'historiador

Aquests són fets reals que pots —i has de— teixir dins del teu dia perquè sigui creïble:

Si ets pagès/pagesa

El mas i la terra; les rendes al senyor i el delme a l'Església; l'obligació de moldre al molí del senyor (pagant); la dependència del temps; la sagrera com a lloc segur; una vida curta i dura.

Si ets cavaller/dama

El castell com a fortalesa i centre de govern; l'armament i el cavall, caríssims; l'homenatge al teu senyor; el codi de cavalleria; els tornejos; el dret a fer justícia sobre la teva gent.

Si ets monjo/monja

La regla de sant Benet i el lema *ora et labora*; les hores de pregària; la còpia de llibres a l'scriptorium (que ha salvat la cultura antiga); l'hospitalitat als pelegrins; les terres i el delme del monestir.

Per a tots

La fe ho impregna tot (la mort és a prop, el cel i l'infern són reals); l'església romànica del poble; la por de la guerra i de la fam; i, a Catalunya, la Pau i Treva que mira de protegir els més febles.

SAPS QUE...?

Un bon truc per fer-ho creïble: no expliquis el que «tothom sap», sinó els **petits detalls** del dia. Què sona quan et lleves? Què menges i amb què? Qui mana sobre tu? De què tens por aquesta nit? Els detalls són els que fan que una història sembli viscuda.

4 El producte final: el diari d'un dia

Has de lliurar dues coses:

— 1. El diari d'un dia

Un relat en **primera persona** (com si fossis tu el personatge) d'un **dia sencer**, de quan es lleva fins que s'allita. Ha d'incloure, com a mínim, aquests sis moments:

- El **despertar** i l'inici del dia (on ets, què sents, qui hi ha).
- La **feina o activitat principal** del dia.
- Un **àpat** (què menges i amb qui).
- Un **moment difícil** o de perill (una amenaça, una injustícia, una por).
- Un moment lligat a la **fe** (l'església, una pregària, una campana).
- El **final del dia** i un pensament abans de dormir.

*Extensió orientativa: una pàgina (uns 25–35 línies). Cuida l'ortografia i fes servir el **vocabulari de la unitat** (feu, senyor, delme, sagrera, ora et labora...).*

— 2. La fitxa de veritat històrica

Sota el diari, fes una llista de **cinc o sis fets reals** que has fet servir i explica breument què són. Per exemple: «*El delme: l'impost de la desena part de la collita que tothom pagava a l'Església.*» Així demostres que darrere de la teva història hi ha història de veritat.

SAPS QUE...?

Si treballeu per parelles, podeu triar **dos personatges que es creuin** durant el dia (per exemple, el cavaller i la serva, o el monjo i un pelegrí) i explicar el mateix moment des dels dos punts de vista. Veureu que un mateix fet es viu de manera ben diferent segons qui siguis.

5 Avaluació

Així es valorarà el teu diari i la teva fitxa:

DIMENSIÓ	NA	AS	AN	AE
Rigor històric	Idees anacròniques o inventades.	Algun fet de l'època ben usat.	Diversos fets ben integrats i fidels.	El dia és fidel al segle XI-XIII en tots els detalls.
Versemblança del dia	Molt incomplet o irreal.	Recull alguns moments del dia.	Recull els sis moments demanats.	El dia és ric, viu i creïble de principi a final.
Fitxa de veritat	Falta o és incorrecta.	Recull algun fet real.	Recull i explica 5-6 fets reals.	Fets ben triats i molt ben explicats.
Expressió escrita	Confusa o amb molts errors.	S'entén, amb errors.	Clara i ordenada, en primera persona.	Clara, acurada i amb una veu pròpia.
Vocabulari específic	No fa servir termes de la unitat.	Usa algun terme.	Usa diversos termes correctament.	Domina el vocabulari de la unitat amb naturalitat.

5.1 Connexió amb el currículum

Aquesta SA desenvolupa, de la unitat «El món feudal i els regnes cristians», els criteris sobre **l'organització de la societat feudal**, la **manera de viure dels tres ordres** i la **comunicació amb vocabulari específic**, segons el Decret 175/2022. En ser una feina individual i molt flexible, és idònia per a la personalització (DUA).